

Sacramentsdag jaar A

Joh. 6, 51-58

Inleiding

We vieren opnieuw feest. Een feest waar je ‘wordt vervolgd’ voor en achter zou kunnen zetten. En dan mag u zich even afvragen: wat wordt er dan vervolgd? Ik help u op weg.

In de Goede Week, Witte Donderdag, stond ik hier voor de overweging en ging het over de instelling van de eucharistie. En natuurlijk begint het u dan al meteen te dagen, want Sacramentsdag vandaag, dan gaat het ook over eucharistie. Maar het ging over eucharistie, de instelling van de eucharistie, met de tekst van het laatste avondmaal, en toch in de evangelie ging het over de voetwassing, dienstbaarheid.

Maar het is ook een ‘wordt vervolgd’ als we kijken naar de vorige week, en de week daarvoor: het feest van Pinksteren, het feest van de Heilige Drie-eenheid, waarin het contact met de Vader, de Zoon en de Heilige Geest zo duidelijk wordt. De Heilige Geest die voor ons mag zijn als een boezemvriend en als we het over een vriend hebben, gaat het over liefde, naastenliefde, iets voor elkaar over hebben.

Vandaag in de lezingen gaat het over hemels brood, maar het gaat nog steeds over iets voor elkaar overhebben. Laten we ons daar in deze viering op bezinnen.

Preek

Sacramentsdag, het feest, is een soort vervolgfest, dus een soort ‘wordt vervolgd’ en zoals dat bijvoorbeeld bij een tv-serie gaat, dan herneem je aan het begin even: waar waren we ook alweer gebleven? Ik zei het al: Witte Donderdag, daar begint het allemaal. Dan vieren we de instelling van de eucharistie. In de eerste lezing horen we dan de instellingswoorden, hoe Jezus het brood en de beker neemt, ze zegenend opdraagt aan God en ons de opdracht geeft ze met elkaar te delen. ‘Doe dit tot Mijn gedachtenis’, zegt Hij daarbij.

Maar tegelijk lezen we in het evangelie op die Witte Donderdag het verhaal van de voetwassing: dienstbaarheid. Jezus knielt neer en doet het werk van de minste dienaar. Ik heb u toen op Witte Donderdag uitgelegd dat eigenlijk beide, een gebaar van dienstbaarheid, van naastenliefde, van met elkaar delen, zijn.

In die geest wil ik verder kijken naar het feest van vandaag: Sacramentsdag. Maar ik zei u al, dat is ook een ‘wordt vervolgd’ op de verhalen van de afgelopen weken.

Veertien dagen terug vierden we Pinksteren. De Heilige Geest kwam over ons, een Helper die ons beloofd is. Een Helper die ervoor zorgt dat de dingen die we moeten doen, dat we die niet alleen hoeven doen. Vorige week met het feest van Drie-eenheid werd het verband nog eens opnieuw duidelijk gemaakt. De Vader die de wereld geschapen heeft, die het volk door de woestijn heeft geleid en hen

het manna gegeven heeft, is ook de Vader die ons Jezus geeft en waarvan door Mozes gezegd wordt: 'een mens leeft niet van brood alleen, maar van alles wat ons uit de mond van de Heer', dus ook van Jezus. Ook wat Jezus zegt en doet is wat bedoeld wordt onder 'wat komt uit de mond van de Heer.

Vervolgens is er Jezus zelf vorige week op dat feest van Drie-eenheid. Die ons steeds opnieuw ten voorbeeld is, in zijn hele leven en uiteindelijk aan het kruis, maar daarvoor natuurlijk ook in het eucharistisch maal: het Laatste Avondmaal, waarin hij zegt: 'dit ben Ik, Mijn lichaam voor u gebroken'. Brood en beker gaan rond als lichaam, gebroken voor ons. Bloed, vergoten voor ons. En de Heilige Geest? Een collega benoemde die vorige week als een boezemvriend, iemand die met je meetrekt, die het wel en wee van je leven mee draagt. Die soms misschien een kritische noot met je kraakt, maar meestal liefdevol naast je staat. En vanuit die liefde mogen wij liefdevol naast mensen staan.

Dan kom ik vanzelf bij de lezingen van vandaag. Twee keer horen we dat het gaat over brood uit de hemel en toch is er een accentverschil. Vandaag in de eerste lezing het brood uit de hemel als manna, brood om ons lichamelijk gestel te voeden, maar waarbij gezegd wordt: een mens leeft niet van brood alleen, dus we mogen vast een beetje gewaarschuwd zijn. Die waarschuwing die wordt door Paulus nog extra onderstreept. Hij geeft aan dat het brood en wijn, die we met elkaar mogen delen, meer is dan alleen brood en wijn, meer dan alleen om het menselijk lichaam te voeden; ook de geest mag gevoed worden, want brood en wijn zijn Jezus zelf en meer nog dan dat: het is één lichaam waar wij zelf deel aan hebben.

En dan in het evangelie komt Jezus aan het woord die zich opnieuw vergelijkt met het brood uit de hemel. Een brood dat leven geeft, eeuwig leven. Je zou kunnen zeggen: Jezus doet er nog een trapje bovenop, nog een schepje meer. Dus van brood om als mens van gevoed te worden zijn we gegaan naar brood voor meer dan dit leven, brood voor eeuwig leven met daar tussenin dat brood zoals Paulus erover spreekt waarin we als mensen met elkaar delen in één lichaam.

Ik hoop dat u het tot zover nog allemaal goed kunt volgen, maar ik ga het proberen aan de hand van de beleving van de eucharistie nog wat meer duidelijk te maken.

De eucharistie kent drie kenmerken waarin wij eucharistie, het eucharistisch brood, tot ons mogen nemen. Het eerste is dat waarin we God loven. Je zou kunnen zeggen: dat doen we bij de aanbidding, maar we doen het natuurlijk vooral iedere keer als we de eucharistie bijwonen. Tijdens het eucharistisch gebed, tijdens de consecratie. Eén groot lof en dank. Dat is de eerste vorm van eucharistie tot ons nemen.

De tweede stap, iets verder in de viering van vandaag is als we ter communie gaan, nadat we gezegd hebben: 'Heer ik ben niet waardig', nadat we gezegd hebben: 'geef ons heden ons dagelijks brood'; dan komt Jezus zelf in ons in de

vorm van de hostie. Brood voor ons gebroken, Jezus' lichaam voor ons gebroken en gedeeld.

En dan die derde stap, die komt eigenlijk pas aan het eind van de viering als we u wegzenden. Meestal doet de pastor, of ik als diaken dat met de woorden 'gaat heen in vrede', maar sterker is daar de Latijnse uitdrukking: daar staat: *ite missa est*: dit is je opdracht, dit is jouw missie, oftewel het leven wat Jezus voor ons gebroken heeft, dat we hier in de eucharistie met elkaar gedeeld hebben moet jij en jij en wij allemaal gaan delen onder de mensen. Ook dat is 'doe dit tot Mijn gedachtenis'. Ook dat is 'een mens leeft niet alleen van brood', maar ook van de woorden die komen uit de mond van God.

Wat we moeten gaan doen is op Witte Donderdag al goed duidelijk geworden, is dienstbaar zijn aan elkaar, is naastenliefde, is jezelf soms even klein durven maken door neer te knielen om een ander te helpen.

Enkele maanden terug waren pastor Verest en ik en nog enkele collega's te gast in Sprundel, een bijzonder klein dorpje in West-Brabant. Daar sprak een oud-docent van mij en zijn thema was: 'de diaconie is het sacrament' en hij legde ons uit met allerlei voorbeelden uit de bijbel met name, hoe steeds opnieuw het naast de mensen staan, de opdracht is die God ons meegeeft, die Jezus ons geeft en ik hoop dat de uitleg van de eucharistie die ik u zojuist gegeven heb, dat u die stap mee kunt volgen. Dus naast het vieren van de eucharistie, het deelnemen aan de communie is er ook het uitdragen van die communie door als naaste naast mensen te gaan staan, de minsten op de eerste plaats. Dat is naastenliefde, dat is diaconie, dat is onze opdracht die we iedere zondag weer mee krijgen, dat is wat we iedere dag van ons leven als Christen, als leerling van Christus, mogen doen. Ik wens u daar veel succes bij. Amen

Henry Vermeulen, diaken